

CIJENA listu : U pratplati za cijelu god. K 48.— za polugodište K 24.— tromjesečno K 12.— mje- sečno K 4.— u maloprodaji 16 fl., pojedini broj. OGЛАШАјУ се у upravi lista trg Custoza 1.

HRVATSKI LIST

Izlazi svaki dan u 3 sati ujutro.

HRVATSKI LIST Izdavac
na nakladnoj tiskari JOSIF
KRMPOVIC u Pulji trg.
Custoza 1. Uredništvo:
Sjanska ulica br. 24. —
Odgovorni urednik JOSIF
HAIN u Pulji. — Ruko-
psi se ne vrataju. Ček.
rac. aus. post. bil. 26.795.

Broj 1091

U Pulji, četvrtak 25. srpnja 1918.

Godina IV.

Nacionalno Jugoslavenstvo.

Spilsko „Novo doba“ donosi ovaj programatičan članak, s kojim se potpunoma stavljeni i koji u cijelini odobravamo:

Nije nam ni na kraj pameti, da započnemo nekaku borbu za ime. Te borbne je bilo i suviše. Pola vijeka smo tvrdili, da smo jedno, ali smo se svejedno kiali zbog pitanja, zove li se to jedno „Srb“ ili „Hrvat“. Ne ćemo opet ni to kazati — kako nam onomadne rāce neki šaljčina prijatelj: budite jedno, priznajmo se jedno, pa makar da se prozovemo i „cigani“. Pravo će stajati kao obično biti po sruđi. Niti se radi imena odveć zagrijavati, niti se imena odričati.

Pa ipak nešto nas nuka, da se osvrnemo na „puntanje“ zast. Peršića proti nacionalnome jugoslavensku. Nuka nas to, što to puntanje iz tih istih redova po drugi put čujemo. Prvi smo ga put čuli iz usta zast. Pavelića u Pragu i moramo da priznamo, da u onoj veličanstvenoj harmoniji humanosti, modernosti, naprednosti, širokogradnosti, kojima su odistači oni nezaboravni prasici dani, na naš dječevalo kroz zadah zatvorene sobe sa starim pokutvom i mljšnjim tragovima, koji pokadšto prostraju kroz čist vazduh kakove baštice.

„Nacionalno Jugoslavenstvo je nesmisao. Nema ga. Ima samo narod hrvatski, srpski i slovenski!“. To govore Peršić i Pavelić.

Nema nacionalnog Jugoslavenstva? A da na temelju čega tražite državu Jugoslaviju? Na temelju državnoga prava ne, jer te države nije nikad bilo. Ne ostaje dakle nego nacionalno pravo, pravo po kojem svakome narodu pripada slobodna jedinstvena država.

Ako nema nacionalnog Jugoslavenstva, onda nema ni nacionalnog prava na državu Jugoslaviju. Ali jesmo jedan narod, ili nijesmo, ali onda nemamo prava na jednu državu, već kojiko naroda, toliko država. Ako smo pak jedan narod, a gosp. Peršić poslije skupštine hrv. stranke prava neće to zar poricati, što smo nego Jugoslaveni svim od Maribora do Vardara? Hrvati ne, jer korutanske Slovence ne će valjda ni gosp. Peršić trpati pod to ime, kad oni to sami ne će, a tako neće ni Šumadiince. Srb! ne, jer ni gosp. Pavelić, ni gosp. Peršić ne će za se nikad priznati. Slovenci takodjer ne, je li tako?

Sva ta tri imena označuju tek po dlo ovog naroda, a tek ta tri dijela skupa jedan narod.

Nema dakle naroda hrvatskoga, kao što nema naroda srpskoga, kao što nema naroda slovenskoga, već su Hrvati, Srbi i Slovenci tek dijelovi jednog jedinstvenog naroda. Ako nema naroda srpskog, naroda hrvatskog, naroda slovenskog, jasno je, da ne može da bude ni nacionalnog hrvatskoga, srpskoga, slovenskoga, već može da bude jedino nacionalno srbo-hrvato-slovensko. Da se radi blagoglasnosti, ili radi lakoće izgovaranja taj trijalični imena zamenjuje jedinstvenim imenom jugoslavenskim, može li to komu da smeta?

Priznajemo, da se danas to ime nije još općenito raširilo, te da taj narod još nema nacionalnog imena, koje je označilo cijelinu. Ali ima li smisla, da smetamo prirodni proces, koji hoće da taj nedostatak učini? Država će biti Jugoslavija, Česinska i Nijemčina mi smo već odavna Jugoslaveni, čitava publicistica čitavoga svijeta bavi se već četiri godine datomice jugoslavenskim pitanjem, pa treba i sumnjati, da će tome hlepotine imenu uspijeti, da se toj još bezimenoj cijelini nametne kao nacionalno ime?

Nego mi dopuštamo, da ljudi o tome i sumnjuju, ali što nikako ne razumijemo, zašto osjećaju potrebu, da nekaku borbu proti tome zameću. U svoje vrijeme su stari pravaši rezonirali ovako: „Vi, Srbi, budite slobodno nacionalni Srbi, ali priznajte se državljanji hrvatski“. Sad kao da se kod nekih ta teorija izvrnula, pa kažu: „Mi ćemo rado da budemo državljanji jugoslavenski, ali nacionalno mi smo Hrvati“.

Nek nam se oprostili, ali nama se čini, da ovo još uvijek sliči na onu, staru jalovu borbu za ime, ako ne pokazuje možebiti po manje one neke latentne protivnosti triumfiračoj misli o potpunom narodnom jedinstvu Hrvata, Slovaca i Srba, koje je jedinstvo titulus, na kojemu osnivamo zahtjev za jedinstvenom, nacionalnom državom.

Ostavimo se te latentne protivnosti, a predajmo se zdravoj jakoj struci, koja će da osvježi čitavu tu zaparu i omarinu ko svjež maestra nakon umorne jugovine.

BATNI IZVJEŠTAJI:

Austro-ugarski.

Beč, 24. (D. u.) Službeno se javlja: Na talijanskoj fronti nema spomena vrijednih bojeva. — Na albanskom bojištu osuđeniše nase vrle čete životim otporom neprestana naprezanja neprijatelja, da prolomi naše linije u odsjeku Devoli. — Poglavica generalnog stožera.

Njemački.

Berlin, 24. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja: Zapadno bojište: Zivana djelatnost artillerije sjeverno od Lysa, kod Arrasa i kod Alberta. Na zapadnoj je obali Avre sunuo Francuz prilikom mjesnih navalna kod i južno od Mallyja za čas sve do Avre. Našim se protusunkom opet uspostavio položaj i u večer bijahu odbrljene djelomične navale protivnikove, koje su provajivale na Mally i sjeverno od njega. Između Alene i Marne nastavio je neprijatelj jučer u jutro poslije privedenja novih divizija svoje navale u masama. Vojska je generala pukovnika pl. Böhna slomila napadaj neprijateljev, koji se vše puta opetovao. I opet pretrpiše Francuzi i Američani veoma teške gubitke. Neprijatelj je između Mowanta i Hartenna pet puta uzalud navalio. S obe strane Villemontore dobio je za čas nešto prostora. Nađa ga je protunavala bacila daleko picko njegove ishodišne crte. Villemontore bi ponovno oteta neprijatelju, koji je u gustim šoporima, među kojima je harala artillerija, bježao natrag. Sjeverno od Ourcqa razvila je naša uništavajuća paljba neprijateljske napadaje, u njihovom pripravljenom položaju i pri prvoj njihovoj navalji. Oklopjeni vozovi, koji sunuše u naše crte, bijahu rastreljani. Pješadija, koja je iza njih siljedila, bila je u protunapadaju bačena natrag. I čete, koje se bore između Ourcqa i Marne odbile jake neprijateljske navalne, ponajviše već u njihovim llinjama. Sa visine sjeveroistočno od Roncourt-a i u šumi Chatellet baciamo u protunapadaju opet neprijatelja natrag. Poslije podne vršili su se tek djelomični napadaji. Neprijatelj bi odbijen. Jugoistočno od Reimsa potraje kroz dan teški bojevi. Između Marne i Arde sunuo je neprijatelj više puta uzalud u žestokim djelomičnim navalama. Sjeverno od Arde bacio je Francuz uz bijele i crne čete takodjer talijanske i engleske u boj. Navalna Talijana, u njihovom pripravljenom položaju djelatno pogodjena mogla se samo slabo razviti i brzo bilače smršljena. Takodjer i Francuzi i Englez u bijahu iža višekratnog ogorčenog boja i djelomično u protunavall bačeni natrag.

Rat.

Francuski izvještaj od 22. srpnja na večer: Tečajem dana pokušali su Nijemci sa tri silne protunavale da zaustave naše napredovanje između Marne i Ourcqa. Francuske i američke su čete odoljele neprijateljskim jurišima te su proširili stečeno područje. Mi smo napredovali preko uzvisina istočno od Lacroixa i Grisollesa, osvojili smo selo Epteds i smo si stekli ozemlja sjeveroistočno od brda St. Pierre. Na području između Marne i Reimsa odigrali se tvrdokorni bojevi, koji nijesu donijeli neprijatelju nikakvog uspjeha. Mi držimo naše linije u šumama Courton i Roye. Dalje na sjever uznapredovali su engleske čete, kod čega su dopremile 200 zarobljenika i 40 strojnih pušaka. Sjeverno od Ourcqa i na fronti Champagne javlja se žestoki topnički boj bez pješačke borbe.

Francuski izvještaj od 23. srpnja poslije podne: Tečajem noći na bojištu samo topovski bojevi. Sjeverno od Montdidiera uspjelo je Francuzima, da su žistro provedenim mjesnim poduzećem osvojili sela Mailly, Raineval, Sauvillers i Aubevillers. Francuzi su do sad zarobili 350 momaka. Noć je prošla inače mirno.

Talijanski izvještaj od 23. srpnja: Artillerijski bojevi veće žestine u predjelu Tonale, Val Arsia i na istočnim obroncima Asiaga. Naše baterije, prouzročile požare u dolini Trfov (Stifserjech), u dolini Fossa i u dolini Brente. Na Monte Vien u području Mori i na Asolou bijahu neprijateljske ophodnje uz velike gubitke natjerane u bijeg. Naša su lijetala s dobrim uspjehom bombardirala željeznicu Materello. Prilikom nekog poduzeća od 19. o. mj. na izbočini Cavento, zaplijenimo nekoliko gorskih topova, 8 strojnih pušaka, mnogo municije i materijala svake vrsti. Na otocima Pive zaplijenimo mnogo pontona i pionerskog oruđja, što ga je neprijatelj ostavio. — Albanija: Na luku Devoli,

sjeverno od Berata, napredovasmo uzduž kose Malo Siloves i zauzešmo visočinu 900. Istočno od nje francuske jedinice visočine na lijevoj obali Nolta. Na mostu Kuči odbije naše predstraže više navalna protivnikovih, učiniše zarobljenika i zaplijenje strojnih pušaka.

Izvještaj istočne armije od 21. srpnja: Obostrana topnička djelatnost na dolnjoj Strumi, zapadno od Vardara, na Skra die Legen i u srpskom odsjeku. Na Strumi raspršilo je grčko odijeljenja bugarski odred te je dopremilo 6 zarobljenika. Sjeverno od Devolija osvojile su naše čete krasnim poletom austrijske položaje, zarobile su 100 momaka, među kojima 3 časnika i zaplijenile 6 strojnih pušaka.

Američki izvještaj od 22. srpnja: U zajednici sa Francuzima nastavili smo naše napredovanje, prekoračili smo cestu Soissons—Chateau-Thierry između Ourcqa i Clignona te smo doprili do ceste Beaupuits—Chartevres. Druga američanska su odijeljenja prekoračila Marnu te su zaposjela grad (Chateau-Thierry?), čije su prilike odavale veliku žurnost, kojom se ispraznio.

* Zasedanje carevinskog vijeća. Beč, 24. srpnja: Tajna je sjednica u zastupničkoj kući zaključena u 5 i četvrt sati po podne, te će se sutra nastaviti.

* „Zelt“ umjesto „Fremdenblatta“? Na vijest da je „Fremdenblatt“ prestao biti organ vanjskoga ministarstva, saopćuje se, da je ova funkcija sada prešla na — bečku „Zelt“.

* Poljački klub za proračunski provizori? Dopršni ured javlja danom 24. o. mj.: Poljački je klub zaključio ovlastiti predsjedništvo klubovu, da izjavlji naprama barunu Hussareku, da je Poljački klub na temelju održanog vijećanja pripravan glasovati za smjesečni proračunski provizori.

* Czerninove fantazije. Pod tim naslovom donosi „Slovenski Narod“: Kako smo većjavili, bavili se grof Czernin u Budimpešti, gdje konferira sa madžarskim političarima. „Az Est“ javlja sada, da je došao taj slavni državnik u Budimpeštu u upravo fantastičkim političkim prepozicijama. Otkada ga Nijemci radi njegovoga krvoločnoga govora u Bečkom rathauzu slave kao nekakvog narodnog heroja, ubogi Czernin si utvara, da je pozvan da „spasi“ njemački narod u Austriji. U tu svrhu snije sjednjenje svih njemačkih stranaka u jednu veliku stranku (razumiše se, pod njegovim vodstvom). Ta silna nova njemačka stranka Czerninova neka sklopi savez sa „najodličnjom“ madžarskom strankom t. j. sa Tiszinom munkaczpart. Ta nova austro-ugarska politička armada neka onda sa dviju strana pograbi Slavene i ostale cigane, te ih nauči pjesati po melodiji, koju je zaživjedala Czerninova mudrost u nedavnoj sjednici gospodske kuće. „Az Est“ tvrdi, da je grof Czernin o tom načrtu baš ozbiljno raspravljao s grofom Tiszom. „Slovenski Narod“ veli: Ustinu par plemenite braće!

* Još nekebitnice iz govora dr. Stranskoga. Brnske „Lidové Noviny“ donose opširno izvješće o govoru dr. Stranskoga, upravljenoga proti Seidlerovo vlasti. Buru je smiljeti izazvalo njegovo optuživanje Seidlera pod optužbom, gdje mjesto optuženika sam odgovara: A Seidler, 50 godina star, c. k. ministar-predsjednik, osim neuspjelog dramatskog pokušaja bespričorni, značajna zločinačkog, komedijantskog itd. Dr. Stransky opisuje dr. Seidlera kao komedijanta, koji bi mogao biti ravnatelj, ne doduše u dvorskoj operi, no, barem u nekakvom cirkusu, makar negdje u Znojmu, gdje bi mu mogao pomagati Teufel. Uopće u svim njegovim političkim djelima opaža se samo komedijanstvo. Iste dalje kukavičluk Seidlerov, koji pri svakom zločinu, koji počini, trči na vrat na nos k caru, da izazove mnenje, kako car stoji iza njega. Uopće se dr. Seidler neprestano sakriva samo iza cara. Dr. Seidler prekršuje riječi careve, koji je obećao da će vladati strogo ustavno. Dr. Stransky nazvao je Austriju državom bez patriotizma i bez patrijota. Na koncu se bavi govornik češkim pitanjem. Govor svoj završava pozivom na sabornicu, da glasuje za njegov predlog, te proglašuje, da češki narod vječe u pobjedu svoje stvari.

* Rat na moru. Wolffov ured javlja 24. srpnja: Jedna od naših podmorskih krstarica potopila je 15 parobroda i 12 jedrenjača s ukupnom tonazom od 16.000 tona. Poglavnica admiralskog stožera mornarice.

* Željezničarski pokret. Željezničarske su organizacije imale u Beču dne 22. o. mj. skupštinu, na kojoj su vladine ponude odbile kao nedovoljne, te će započeti nove pregovore s viadom.

*. **Senzacijonalni članak o Hötzendorfu.** „Venkov“ donosi: „Arbeiter-Zeitung“ priopćila je jučer članak o odstupu generala Hötzendorfa, koji je dne 17. srpnja bio u cijelini zaplijenjen. U članku se veli, da je Hötzendorf kroz cijeli svoj život pripravljao današnji rat, da je imao veliki upliv na odluku, koja je dovela njegov početak. Godine 1911. bilo je jasno, da je nastojao dati austrijskoj izvanjskoj politici vojnički značaj. Došao je s grofom Aerenthalom, tadašnjim izvanjskim ministrom u sukob, pri čemu se pokazalo očito, da general Hötzendorf stoji na čelu ratne stranke. Tada je ostavio svoj ured, kad su se slomile njegove težnje, no god. 1912. bio je ponovno pozvan i za cijelo je vrijeme balkanskog rata vršio upliv na politiku grofa Berchtolda, koja je napokon dovela do ultimata Srbiji. Hötzendorf pripravljao je kroz cijeli svoj život osobito rat proti Italiji. Zato je dobio takodjer vrhovno zapovjedništvo u Tirolu. Prvi put vodio je tu bojeve uzbok generala Bellowa, koji je proveo prošom. No Hötzendorf je tada kolebao i uspjeh je zakasnio. Druga velika akcija u Tirolu nije isto tako dovela do očekivanog uspjeha. Sreća nije Hötzendorfu bila sklona i zato se konačno odlučio da odstupi.

* Peta ratna zima. Iz Ženeve javljaju: Pariski izvjestitelj „Journal de Geneve“ javlja po dagadnjima na zapadnoj fronti, i prema nacrtima na bojištu, da je peti zimski rat neizbjegiv. Brojčana je nadmoć antante radi američke pomoći, koja će dosegati više i u ljeta biti nesuvladiva. („Tagespost“.)

* Murav, Judenburg, Radgona, Kotor. Pod tim naslovom javlja ljubljanski „Slovenec“ iz Beča: „Jugoslavenski je klub uložio dne 22. o. mј. Interpelaciju na ministra-predsjednika radi dogadjaja u Muravi, Judenburgu, Radgoni i Kotoru te radi izvršenih protuzakonitih osuda na temelju prekoga suda.

* Tisza ministar izvanjskih poslova? „Zelt“ doznaće iz Budimpešte, da se u austro-ugarskom izvanjskom uredu očekuju promjene i da će izvanjsko ministarstvo preuzeći grof Tisza. Jučer je (23. o. mј.) imao grof Czernin u toj stvari odužlj razgovor s grofom Stjepanom Tiszom.

* Brazilske čete — na evropskoj fronti. Sjedinjene države sjeverne Amerike utanačile su sa brazilskom vladom utanačenje, prema kojemu će brazilske čete sudjelovati u boju na evropskoj fronti. U tu će svrhu na izobrazbu biti brazilska komčad poslana u Sjedinjene države.

* Organizacija transporta američkih četa. Reuterov uredjavlja: U dolnjoj je kući izjavio parlamentarni tajnik u ministarstvu za plovidbu, odgovarajući na jedan upit, da se sada provadja transport američkih četa na način, da 200.000 mješavino upotrebljava parobrode pod engleskom kontrolom a 100.000 momaka američanske parobrode. Natavno jest, da se time smanjuje uvoz u Englesku i u ostale zemlje sporazumima. Ali plovidba je tako organizovana, da je dovoz živeža i ratnog materijala dovoljan za Englesku i nježne savezike.

Zasjedanje carevinskog vijeća.

Interpelacija zastupnika Špišića o mađarskoj pohoti za bosanskim rudnicima.

U sjednici od dne 17. srpnja upravio je zastupnik Spinčić interpelaciju na ministra-predsjednika, u kojoj se veli, da su Bosna i Hercegovina najviše pretrpjeli u ovom ratu. Na tisuću je duša među pučanstvom ubila vojna. Preko 400.000 muškaraca bilo je mobilizovano. Veliki dio njih je poginuo ili bio ranjen. Glad je iziskivao tisuću žrtava, a djeca, koja su ostala, teško su oslabila. Trgovina i obrt, kao i poljoprivredno gospodarstvo, posvema su uništeni. Unatoč takvim prilikama, kojima je jadno i nesretno pučanstvo posvema nedužno, namjeravaju stvoriti madžarski krugovi, da za sebe izrabe te uprpaštene krajeve. Pri tom im je pašlo u oči mnogo bogatih rudnika Bosne, pa su se spremili na to, kako bi te rudnike istrgli iz bosanskih ruku. Zastupnik Spinčić spominje u svojoj interpelaciji glasintu, da se stvorio madžarski konzorcij, koji hoće da na stogodina iznajmi bosanske rudnike, koji reprezentiraju vrijednost od više milijarda. Ovako bi poduzeće daleko zasjecalo u ekonomiske i narodne interese tamošnjega naroda, pa zato se pita ministar-predsjednik, kako stoji austrijska vlastada prama ovom madžarskom projektu.

Iz bivšeg ruskog carstva.

Javljaju iz Londona od 17. t. mј.: „Times“ dobivaju saopćenja sa strane svog amsterdamskog dopisnika o otkrićima, koja je učinio Tereščenkovi o njemačkoj politici u Rusiji. 2. lipnja predložio je grof Mirbach stranci kadeta pogodbu, kojom se je Njemačka obvezivala srušiti boljševičku vlast pod uvjetom, da kadeti zauzmu spram Njemačke prijateljsko stanovište. Ponuda bila je odbijena, a 4 dana kasnije uapsili su boljševici 70 vodja kadeta, koji su bili stavljeni pod optužbu rad' urote protiv boljševika. -- Miljukov je otputovao radi toga u Kijev, da negovori članove stranke kadeta, koji pripadaju kabinetu

govori čamove stranke kadeta, koji pripadaju kabinetu i sv.

Skoropadskomu, neka odustanu od ostavke. To je Miljukovu i faktički uspjelo. Tereščenko izjavio se samo prijateljem japanske intervencije, već intervencije sviju saveznika.

Antantine čete, koje su se iskrcale na murmanskoj obali broje, kako se vidi, preko 30.000 ljudi. Vrhovni zapovjednik murmanske ekspedicije pozvao je pučanstvo, da štiti ratni materijal antante protiv njemačkih i finskih četa. Ujedno se proglašuje muransko primorje vrhovničkim područjem pod zaštitom antante. Brodovlje u Sevastopolju stoji pod zapovjedništvom domaćih časnika. Nijemci se ne upišu unutrašnje stvari brodovlja.

„Pravda“ javlja, da je početkom mjeseca srpnja carević Aleksej Nikolajević umoren zajedno sa tem Nikolajem.

z slavenskog svijeta.

„Ideje ginu, gdje vlada duboka,
urova sebičnost“.

alacky: Povijest naroda češkoga.

„... Zato su naše žrtve najveće. No, ma bile naše žrtve još tako velike, ipak očekujemo droga lica njihov svršetak. Uvjereni da taj svršetak mora donijeti takodjer našemu narodu slobodu i sjedinjenje. Rat će se ipak svršiti s time, a će svaki narod imati svoju riječ za svoju slobodu i državu, a u prvom redu mall i tlačenl. Zato nije samo potreba, nego također dužnost, da se pripravimo za taj veliki trenutak, kad bude trebalo izreći slučnu riječ za naše oslobođenje... organizacija mora biti prva zadaća naše narodne vojske! I to bez obzira na granice, koje si nismo vorili mi za naše potrebe!“

Mr. Srgjan Budišavljević.

Iz Slovenije. Slovenske općine snažno i važno odgovaraju na pritisak kranjskog zemaljskog odbora. Svaka izjavljuje, kako nepokolebljivo staje uz svibanjsku deklamaciju, te otklanja svako tko stajalište, bilo ono preporučeno s koje mu bilo strane. Skoro sve općine imenuju istodobno pojim počasnim članom ljubljanskog kneza-biskupa Antu B. Jegliča. Sa sjednice predsjedništva slovenske demokratske stranke u Ljubljani, iznio je slijedeće saopćenje: „Oduža debata razvija se povodom izvještaja načelnika dr. Tavčarja intervenciji, koju je poduzeo, na predlog Slovenske Ljudske Stranke, zajedno sa predsjednikom S. prelatom Kalanom kod zemaljskog namjesnika fa Attemisa radi poznatih okružnica kranjskog odbora. Napokon je jednodušno primljen predlog, koji je iznio načelnik dr. Tavčar sam, da u buduće sve izjave u ime stranke daju samo osnovi zaključka predsjedništva stranke, a izjave će se tičiti opće narodne politike, koje se tiču svih narodnih stranaka, da u buduće daje „narodni Svet“. — Zagrebački su listovi i stranke, te ti listovi zastupaju mnenja da tim zaključkom posto ne može ta nemila stvar biti riješena. — latius pak upozorava na to u „Edinosti“, te mlinje, neka budu napravna vlastitim suplementima barem pravedni, a svoju preveliku odnosnost neka sahrane za naše protivnike. — Na n če se otvoriti u Gorici oba slovenska učitelja muško i žensko. Tečaj i će u Trstu opustjeti. Ima je sada, kamo će poći tršćanski djaci. Ulicu valjda ne će, a nauke — ipak nastaviti aju. Slovenski listovi pozivaju pozvane oblasti, učine sve potrebno.

Socijalistički pokret među Češima. Česi su sjajan narod! Koliko puta bi čo-
uskliknuo, a uvijek bi mu u duši ostao isti
im, da je to doista tako. U njih je skoro sve
svojemu mjestu. U svakoj struci narodnog, go-
darskog kulturnog i političkog života razvijeni
ako savršeno, da usporedimo li anarhiju našeg
časnog javnog života s njihovom organizacijom
disciplinom, usporedimo li sav naš užasni nered
o zlo i blato, što se u tom neredu nalazi, sa
jenim ustavljenim prilikama među sjevernom
enskom braćom, čini nam se ta prispopoba
raj i pakao. O zlu u njih ne možemo i ne
emo govoriti, dok je u nas sve naigore. Kao
svim granama njihovog javnog života vlađa
disciplina, poštivanje medjusobno, ljubav i
darovanje vlasti i u politici. Oni su i

arnost, vlada i u politici. Oni nemaju Franko-, ni Starčevićanaca ni koalicije. Oni se među-
no surovo ne napadaju, ne vredjaju, ma kako
azlikovalo mnjenje pojedinaca ili stranke. Svi
aju za jednim ciljem, stalnim putem, svaki sa
tom voljom, da bez obzira na sebe učini ne-
dobra sveukupnosti. Među najistaknutijim či-
ima u češkoj politici su češki socijaliste. Me-
socijaliste ne ubraju se samo radnici, kao što
običaj u nas, već češki socijaliste imaju u
em vodstvu svjetovno poznate naučenjake,
čilišne profesore, političare, učiteljstvo i omla-
A sve te sjednjene umne sposobnosti ulažu
sile u to, da osvijeste i organizuju proleta-

ijat, te da zajedno sa ostalim strankama dobre volje porade za boljak češkog naroda. Iza pomivanja Vaclava Klofača i drugova ponovno je počela raditi struja takoznanih narodnih socijalista, koja se kasnije zdržila s anarhistima i dijelom realista u jaku i dobro organizovanu češku socijaličku stranku. Ta strana (koja izdaje „Češkog socijalistu“) pokrenula je ovaj mjesec „Maják“, list proletarskog podmladka. List ima svrhu, a iz čeških omladinaca odgoje dobri svijesne i životni boj sposobne muževe i socijaliste, a zadaća mu je ujedno, da budi u srcima mladosti duh slavenske uzajamnosti.

Naši ljudi „Edinost“ preporuča u pomno
litanje izreka dr. Budisavljevića i razmišljanje o
jima onim našim ljudima u Trstu, koji bi htjeći,
a mi tiko i prekriženih ruku čekamo odluku iza
vršetka rata, bilo kao fataliste, bilo kao optimisti,
čekajući i vjerujući, da će se drugi pobrinuti za
nas! I resignacija i pretjerani optimizam mogli bi
teško osvetiti na našoj budućnosti. Tko hoće,
da drugi govore o njemu i da s njim računaju,
kora se snažno oglasiti sam: Tu sam! Najizdašniji
čak govor bit će, stvorimo li si nove pozicije,
svrđimo li dosadašnje i ističemo li čim glasnije i
m otvorenije svoje zahtjeve. Ako bismo stajali
isnuti u kut iz straha, da bi naši zahtjevi mogli
oga uznemiriti, sami bismo se odricali svoje bu-
dućnosti. Tko ne govori takodjer sam, može se
u dogoditi, da ni drugi ne budu govorili njemu
prilog! Tako „Edinost“, a mi moramo žallbože
sa stildom konslatovati, da smo okruženi gotovo
samima takvima našima, koji čekaju, Bog bi
ao da li iz komoditete, lijenosti, nemara ili uvje-
nja, da će sve gotovo i stvoreno pasti iz neba.
dje bi bili danas Česi, kad bi bili na to čekali.
primo mlađice, pregnimo dobrom voljom i naka-
no sel

Iz Hrvatske. Ovih se dana raspravljalo u hrvatskom saboru o sramotnom radu onih, za narod gubljenih elemenata, što se nazivaju frankovci i što kupe oko poznatog frankovačkog lista u Zagrebu, nemajući je, što se klevetanja, iskrivljivanja i deňunjanja tiče, teško para naći u svoj štampi svijeta. Frankova stranka na čelu s dr. Horvatom i dr. Franom pokušala je bila u teškim danima god. 1915. da reši Hrvatsku ustavnog života, da uvede vojnički nesarijat s vrhovnom vlašću generala, te da tako dje ludjom pomoću i njihov upliv do vrijednosti. Is, koji imade u rukama ban i koalicija, vlasto-veno je potpisani od spomenutih dvaju frankovačkih stupnika. Osim toga imade ban u rukama više-venih dokumenata, te o kakvom patvaranju potpisa može biti ni govora. Unatoč svemu tomu dr. Frank i Horvat tvrde, da oni nisu nikad potpisali ništa koja tvrdnja uostalom, poznavajući frankovačkih djełovanja i pisanja, njihove metode i sredstva, malo ne začudjuje. Začudjuje samo to, što je hrvatskoj moguće da takovi ljudi još uvijek sjede u saboru kao narodni zastupnici i što njihovo glasilo metano može da truje i dalje javno naše mnenje. „Information“ javljaju iz Zagreba, da Lorković i toji osnovati novu stranku, koja bi mogla ozbiljno oziti većnii i vlast srpsko-hrvatske koalicije, biće i da Lorković imade pristaša ne samo u koaliciji, već i mnogo prijatelja i pristaša i u ostalim strankama. Znade se da će Lorković razviti novu stranku, kad dodje na dnevni red bosansko-pitanje.

Pomade vijesti.

Roditeljima koji kane iseliti djecu na prehranu Hrvatsku ili Slavoniju javljamo, da popisivanje za slijedeći transport traje samo do sute dne 27. o. m. Djecu se ima dovesti u avu našeg lista u ul. Cenide br. 2 od 6—7 sati odne i donijeti njihovu legitimaciju, kamo će zabilježeni, i dat će im se daljnje upute. Slijed transport djece, krenut će iz Pule u prvoj polici dojdućeg mjeseca.

Za učitelje. U porečkom i puljskom kotaru praznih više učiteljskih mјesta. Oni učitelji ili učiteljice, koji žele biti namješteni u jednom ili drugom kotaru, neka pošalju svoje molbe na dopis kotarsko školsko vijeće. Molbama neka pridružuju se: 1. Svјedodžbe zrelosti ili sposobljenja; 2. Školski list; 3. Domovnicu; 4. Svјedodžbu ponašanja; 5. Svјedodžbu kotarskog liječnika. Ako je ženi učitelj ili učiteljica već u službi, neka šalje svoju putem onoga kotarskog školskog vijeća gdje se nalazi u službi.

Potamnite prozore! Službeno nam se saopćuje: vom na razglas potписаног од 2. listopada 1915. Allg. 942/2 -15. i naslijednje, daje se ponovno veopćeg znanja, da će se svaki kućegazda pri- , koji od subote, 1. lipnja t. g. iza 10 sati na ne bude propisno potamnio vlastitih prozora. dne 24. srpnja 1918. Za c. kr. tvrdjavnog: erenika: dr. Pfeifer v. r.

Razdlobo duhana u Puli. Naredna rasprodaja
na u Puli počima u ponedjeljak dne 29. t. m.
im gradskim trafikama. Duhan će se prodavati
onim osobama, koje su u posjedu iskaznice
ih. Količina duhana koja otpada na svaku

a 1918.

Četvrtak 25. srpnja 1918.

na dobre za pomočno je novno je socijalista, i dijelom su u socijalu. "Českog Majáku", na svrhu, jesen i za, a zadača duh s

u pomnošću iščlanje o bi htjeli, sluku iza optimisti, brinuti za mogli bilo hoće, računaju, lajizdanski pozicije, glasnije i mo stajali jevi mogli svoje bu može se rili njemuži žaliboze ni gotovo Bog bi ili uvjeđeni iz neba. to čekali, i maki-

ravljalo u za narod kovci i što Zagrebu, detinjstvo svijeta. i dr. Fran u 1915. da vojnički te da tako vrijednosti. ja, vlasto frankovačkih kama všeju potpisa dr. Frank pisaši ništa frankovački i sredstva, što je u jek sjede u ovo glasilo e minjenje. a Lorković ozbiljno policije, bu u koaliciji, u ostalim ti novu za pitanje.

na prehranu popisivanje do su dovesti u d 6-7 sati, kamo će upute. Slijed u prvoj po-

tom kotaru i učitelji ili jednom ili volbe na do neka pri oblijenja; 2. užbu ponnika. Ako je i, neka šalje vijeća gdje

se saopćuje: topada 1915. se ponovno čegazda pri a 10 sati na liti prozora. r. tvrdjavnog rasprodaja dne 29. t. m. se prodavati edu iskaznice ada na svaku

iznicu, odrezak broj 2 iznosi: 1. za civilne be, 80 cigara ili 230 cigareta ili 7 omota duhana; za radnike c. i k. arsenala 20 cigara ili 60 ciga ili 2 omota duhana. Pravo za kupiti duhan u ponedjeljak 29. t. m. iskaznice K. Nr. 200, u utorak 30. K. Nr. 201—400, u srijedu 31. Nr. 401—600, u četvrtak 1. kolovoza K. Nr. naprijed. Rasprodaja dovršava u petak dne 2. ovoza u 7 sati na večer, tako da se poslije og roka ne će više moći da kupi duhan na odak 2 duhanske iskaznice. — C. k. finančne straže ikomesar.

Povišica najamnine. Od mjesec dana ovam o dnu vremena kada su kućegospodari povisili amnine svojim stanarima, u svim krugovima iješnjeg gradjanstva izbila je na javu živahnata protiv ove povišice, koja u mnogo slučaju nije posve opravdana, jer ona prekoracuje ijereni razmjer, koji bi morao postojati između povišice zbivših se priteza i dotične povišice amnine. Ovoj povišici nije podnipošto kriva opa Pula, pošto ova nije od godine 1914, povisila svoje priteze, koje su radi toga ostale u razmeru od 75 posto više 4 posto za troškove hrane, koje nosi samo katoličko pučanstvo. Mjesto ga, povisila je pokrajina svoje priteze od 35 posto, koje su bile u godini 1915. na 55 posto u dini 1916.; na 80 posto u godini 1917., a ove dline ih je povisila na 130 posto. Osim toga opisala je u godini 1917. prisilni pritez od 35 posto za zaostatke dužne za odsječni pritez školske takse i bolničarske troškove, a godine 1918. ići prisilni pritez od 40 posto na zaostatke zne istarskom vjeresijskom općinskom zavodu. više bile su poviseni pritezi za ceste od 12 posto na 16 posto a oni za pokrajinske potrebe od 10 posto na 30 posto. Pritezi autonomnih blica, i blivaju odmjereni na toliko posto na državne priteze — ili točnije tako zvani „temelj“ za čuvanje priteza, koji je iznosio osam dmina istoga — poviseni su od 142 posto u dini 1914. na 295 posto u godini 1918. Pošto spomenuti temelj za proračunavanje priteza 14 posto najamnine, i uvezvi u obzir odbitak za posicu priteza, pritezi autonomnih blica iznosili su najamninu od 100 K u godinu 1914. kruna 08 a dosižu u godini 1918. kruna 33:04. Povišica priteza, metnuvši ju u odnošaj su najamninem post dake 13:96 posto. Ako dakle kućegazda posti u istom razmjeru najamninu, ta je povišica pravdana na temelju § 22, ministarske naredbe dne 20. siječnja 1918. L. D. Z. br. 21, tlučuća zaštite stanara. U mnogo slučajeva bit će osim povišana daljnja povišica nekoliko postotaka, to se uzme u obzir veće troškove uzdržavanja i povišku na cijene vode i plina, na temelju § 2. 1. goreimenovane naredbe. O dopustljivosti povišice, što ju zahtijeva kućegazda, iučit će, ako bi ovo povišenje pobijao unar, c. kr. kotarski sud u Puli, dok ne bude u tom gradu ustanovljen posebni ured, što ga predviđa § 10. gorilemenovane naredbe. Ne dlrajući u luku ovog ureda, mislim da mi je dužnost, da razim moje mišljenje, što je odobrio i općinski ured, da je povišica najamnine, izuzevi izvanredne slučajevi, opravdana samo tada, ako ista dosiže iznos od 20 posto najamnine više, ne-

goli je ista bila godine 1914. Pula, dne 15. srpnja 1918. — C. kr. tvrdjavnji povjerenik: Hohenbruck, m. p.

Prinosi za našu sročad. Prigodom Narodnog blagdana položeni su preko uprave našeg lista slijedeći doprinosi: Sakupljeno po gosp. Ivanu Medvedić u Zagrebu kod Pazina K 46.— Darovaše: po K 6.— Rimanić Božo; po K 5.— Gržetić Andjelina; po K 4.— Ban Mate, Dušan ud. Marija; po K 2.— Pavlišić Dragica, Vodopija Andjela, Rimanić Milka, Matejčić Marta, Gržetić Matice, Rabac Kate, Medvedić Ivan; po K 1.— Pavlišić Ema, Ružić Vjekoslav, Ružić Josipa, Gržetić Lada, Gržetić Pavica, Dušan Vjekoslav, Medvedić Marija, Medvedić Željko, Medvedić Darinka; po 60 para: Gržetić Josip br. 10, Gržetić Ivan br. 24; po 40 para: Simičić Andjelina, Gržetić Milka; po 30 para: Slavčić Marija; po 20 para: Pavlišić Paskva, Grah Ana, Pavlišić Josipa, Grah Ivan, Kutelić Ivan, Slavčić Vjekoslav; po 6 para: Gržetić Franica, Vodopija Marija, Pavlišić Milan; po 4 para: Gržetić Kate, po 28 para: Pučka škola.

Na jednom sablronu arku sakupljeno do sada K 260.— Gosp. Zvonimir Randić K 10.— Gosp. Mate Sandalj K 2.— Sakuplo „Novosadjan“ medju drugovima K 57.— Iz ove riječi: „Na žrtvenik Jugoslavije prinose vjerni joj sinči, kno dar istarskoj dječici u sretnijim zemljama“. Darovaše: po K 20.— „Novosadjan“; po K 10.— Tome Brstilo, Roža Akin; po K 5.— Petar Gruin; po K 4.— Šime Dominić, Vaclav Kapetjko, Mate Nižić. — Ukupno K 375.— više 3.417 02 jednako 3.792 02. Budi hvala požrtvovnim darovateljima! Požrtvovno sakupljajte i darujte za našu sročnu dječiju, da ih se spasi materi zemlji!

Zabranjeno prodaje voća u gostionama. C. k. tvrdjavnji nam povjerenik saopćuje: Uslijed naredbe c. kr. ureda za pučku prehranu 22./VI. 1918., L. D. Z. 222 zabranjuje se do današnjih naredaba davanje svježeg voća u gostionama i kremama, kno uopće u svim lokalima, u kojima se davaju hrana osobama. Izvan njihovog vlastitog kućanstva. Ova se zabrana ne proteže na humanitarne zavode i bolnice, samostane, na nastavne i uzgojne zavode, kazniione i tajnlice, asle te skloništa bježunaca; ne proteže se nadalje na kantine radnika niti na davanje voćen putnicima i željezničkim namještencima u restauracijama željezničkih postaja i na brodovima. Prekršaji ove naredbe biti će kažnjeni od c. kr. kotarskog poglavarskog globom, do 20.000 K odnosno zatvorom do 6 mjeseci eventualno takodjer gubitkom dotične obrtne koncesije. Prigodom kaznenog postupka može takodjer biti proglašena zaplijena voća ili njegovog dobivenog iznosa na korist pučanstva odnosno države.

Dnevne vijesti.

Četvrt mjeseca. „Odbor slovenskih, hrvatskih i srpskih žena za sročad namjavlja, da se je u Zagrebu na Narodni blagdan sabralo preko četvrt milijuna kruna. Dio ove svote određen je družbama Sv. Ćirila i Metoda za Istru i za Sloveniju, a ostalo će se upotrebiti za nabavu odjeće i obuće za doljeći zimu dječi, koja se nalaze na prehrani. Slovenski jezik u školama. Javljuju iz Splita: Na skupštini društva srednjoškolskili profesora u Splitu prihvaćen je predlog, da se na srednjim

bima mnogo skromniji i čedniji. On nije mogao da uživa plodove duha odabranih svojih sinova, a njihov rad nije imao kako bi na njih dječavo. Sloj li teza, da su pojedinci važni ključ za ispitivanje općih narodnih priča u izvjesno doba, bili bi naši rijetki, slavni sinovi u prošlim stoljećima slab instrumenti proučanja narodne duše u njihovo doba, narodna bina nam psihi u onim dobama, kad nijesmo imali niti takvih istaknutijih čica, bila ostala za vječita vremena knjiga zapečaćena sa sedam pečata.

Ali ipak: vijek, koji je za naš narod, kao što je za sve ostale narode u Europi najtamniji, najzagötorniji — srednji vijek — daje nam na nekoja pitanja o narodnom životu jasniji i odredjeniji odgovor nego i mnoga kasnija stoljeća. Nijesu se u nas rodili niti Ćiril niti Metod, niti je naša zemlja dala Slavenstvu to i umnog državnika, kao što je bio Moravan Rostislav, nemamo čak ni pravog dokaza o tome, da je jedan apostol slavenske liturgije prošao kroz našu zemlju i ipak je ona skromna, u kasnije doba u naše pokrajine importirana glagolska književnost: bez umjetničke vrijednosti, sašavljena iz mršavih i fragmentarnih djeća, gotovo isključivo prijevoda, riječi i spomenik narodnog nastojanja, no što su mnogi kasniji umotvorili; iz ovih spomenika i dogadjaja, koji su s njima u svezi; razabiremo mnogo zanimljivih pojedinosti iz zaboravjenih i zamarenih epoha narodnog bistvovanja, što odgovaraju našem demokratičnom shvaćanju povijesti možda u puno većoj mjeri, nego i prosvjetlenija kašnija razdoblja. Ova nam skromna prevodiacka i prepisivačka djelatnost X., XI. i kasnijih stoljeća daje neosporiv odgovor na naše gavno pitanje, veli nam, da je već u ono doba naš narod duševno živio i da kroz svu gustu magiju prošlosti možemo ipak razabrati nekoje važne sličnosti između nekadašnjeg i današnjeg našeg narodnog života i narodnog boja.

Začudno je duduše ali istinito, da je upravo u

školama u Dalmaciji uz hrvatsku i srpsku predava i slovenska književnost i slovenski jezik. Posve dobro! Upoznavajući jedan drugoga najbolje i najbrže ćemo doći do ujedinjenja.

Svapčarenje u Zagrebu. Prekjucer na večer prolazila je gradom grupa sveučilišnih gradjana, te opominjala one osobe, koje su razgovarale njemački. U nekim je slučajevima došlo radi toga do strke. Općinstvo se odlučno zauzelo za sveučilištarce, odobravajući njihov postupak. Naravno da nikomu nije palo na um, da opominje strance, koji uopće ne znaju drugi jezik nego njemački.

Nestala glazbala Budimpeštanske domobranske glazbe. Iz Münchena se javlja: Kako je poznato, gospodovala je prije nekoga vremena budimpeštanska domobranska glazba u Münchenu i ostalim gradovima Bavarske. Sada se saznaće, da je nestao jedan čitav vagon sa glazbalima, medju kojima se nalazi i skupocijena harfa vrijedna 36.000 kruna. Vagon je pri povratku u Austriju odjednom nestao. Sva istraživanja do sada su ostala uzaludna.

Narod u Bosni izumire. Pod ovim naslovom donosi „Hrvatski Dnevnik“ žalosne činjenice kako narod u Bosni izumire i to ponajviše zato, jerbo u Bosni nema za slučaj bolesti dovoljno liječničke pomoći. List navadja medju inim, da Beč imade 2.035.000 stanovnika i 3.600 liječnika dokle na 550 osoba dolazi jedan liječnik. Bosna i Hercegovina imade dva milijuna stanovnika i 154 liječnika. Dakle na 12.808 osoba dolazi po jedan liječnik.

Starac od 105 godina osudjen na smrt, pa pomilovan. Splitsko „Novo Doba“ javlja: U šibenskoj ludnici umro je ovih dana neki Bokalj u dubokoj starosti. Bio mu je 105 godina! U početku rata obješio mu sin. To se je starca tako kosnulo, da je nešto rekao, radi čega je i on bio odsudjen na smrt. No bio je pomilovan i kazna mu pretvorena u 15 godina tamnice. Nevjolnik šenuo je pameću, pa je bio odveden u Šibenik, gdje je eto preminuo.

Patrijote. Celovacički listovi javljaju, da državno odvjetništvo progoni protestantskoga pastora Hildegarda, poznatog vikača na njemačkim Voikstagima, jer je na Voikstagu u Feldkirchenu dražio protiv dlinstije. Na istom su Voikstagu zahtjevali vješala za slavenske izdajnike.

Crni glad i nevolja u Dalmaciji. Zadarski „Narodni List“ javlja: Odavna ni u Zadru ni u okolini narod ne prima kruha. Za blizu tri mjeseca daval su mu nekoško deka kuričnog brašna, mjesto brašna od pšenice. Sada za dalmatinsku raju nema već ni kuruza! Od nekoško dana mora se narod daviti sa deset deka konjske zobi! Čudno je, da ni na vidi zadarskoj ni u Beču još ne uvidjaju kamo li vodi ovo nezauženo zlostavljanje dalmatinskog pučanstva.

Prosvojeto.

La petite revue. Izlašao je dvobroj — lipanj, srpanj — ovog lijepog uređivanog poučnog časopisa na francuskom jeziku, što ga izdaje nakladno društvo „Hermes“. Sadržaj ovoga dvobroja je slijedeći: Guy de Maupassant: La ficelle. — Miguel Zemacois: Dialogue de Rentrée. — Leopold Mabilieu: Victor Hugo et le XIX. siècle. — Victor Hugo: La priere pour tous. — Stéphane Lauzane:

skromnosti ove primitivne literature sadržana sva njena kulturno-historička vrijednost. Da smo imali u ono doba — mislimo X.—XIII. stoljeće — visoke literature u svu zaostalost naroda, dojmila bi se nas danas kao pravo čudovište, kao zagonetna emanacija neshvatljivog genija; ali kolika bi razlika bila između raskošnosti i bistravosti tog prezenetljivog pojave i duševne siromaštine i bijede velike mase naroda. Ova bi visoka literatura bila odojena tudjim duhom, okrepljena na tudjim vrelima, bila bi — možda do tijerani — prijevod zapadnjačkih misli i ideja, bila bi bez sumnje, kao što je i dubrovačka književnost, pripravila i pospješila razvoj kulturnog osamosvojenja, ali bi održavala više život kozmopolitskih centara Europe — kao što su gojske crkve u našim zemljama simboli Europe ali nipošto našega naroda — te bi u najtjom slučaju bila stvorila odabran krug hrvatskih potražavalaca ove prosvojete; ali nikako mi danas smatramo narodom. Tim mišlja je za nas ona u širim krugovima gotovo nepoznata i neuvržena književnost naših sredovječnih svećenika, hrvatskih glagoljaša, koja je bila namijenjena prvim potrebama prostoga naroda. Ova je knjiga bila stvorena za njega, udovojavala njegovom svjetovnom nazoru; s njom je naš neuki narod osjećao, za nju se je znao — kako ćemo vidjeti — i boriti. Ova glagolska nam književnost primiče polumitoški srednji vijek mnogo bliže, prikazuje nam naš nekadašnji narod puno srodnije našem današnjem slavljanju, pruža nam regbi realističku sliku njegovog života, treznu i nepomučenu, bez blistavih epizoda iz života onih sretnika, koje nam prikazuju istiniti i životni život raje. Mi smo vični, da si predočujemo historiju drevnih vjekova po sjajnim crkvama, golemim dvorcima, raskošnim javnim zgradama, te upravo divnom lakovanošću zaziremo od reprezentativne zbilje, da je narod, u pravom smislu riječi živio i

Uné amende de 150 millions. — Henri Lavedan: Brevet supérieur. — Maurice Maeterlinck: Mes débuts. — Maurice Maeterlinck: Mon chien Pelléas. — A travers la France. C. Francillon: Le 14 Juillet! — *** Anecdotes, jeux d'esprit, lettres etc. — *** Mali stvarni rječnik. I. Odijelo i obuća. — Ovim dvobrojnom zaključeno je I. godište lista, a prvi broj II. godišta izaći će 15. rujna o. g. — Uredništvo i uprava nalaze se u Zagrebu, Akademički trg broj 2.

Raspis natječaja.

Ovime se raspisuje mjesto faktičnog i odgovornog, akademski izobraženog uređnika za „Hrvatski List“ u Puli.

Isti mora biti austrijski podanik, te sposoban preuzeti svu moralnu odgovornost za sadržaj lista. Nastup s'uzbe po mogućnosti odmah. Služba je noćna, a plaća sadašnjim prehrambenim prilikama odgovarajuća, odnosno po dogovoru i sposobnosti.

Ponude se imaju stati do 1. kolovoza 1918., na: „Nakladna tiskara Jos. Krmpotić u Puli“, trg Custozza br. 1.

Sveukupna djela (od 18 knjiga)

kao i pojedine knjige

Šandora Gjalskoga (Ljuba Babić)

mogu se dobiti kod podružnice

Jos. Krmpotić

ulica Franja Ferdinand br. 3.

Pod starim krovovima. — Iz varmeglijskih doma. — Dilem Doma. — U novom dvoru. — Na rodjenoj grudi. — Bljedne priče. — Janko Borislavić. — Gjalskica Agićevo. — U neči. — Radmilović. — Male pripovijesti. — Mors. — Maričon. — U žutoj kući. — Irenina udaja, djevojački jadl. — Tri pripovijesti bez naslova. — Osvit.

ZIVNOSTENSKA BANKA

PODRUŽNICA U TRSTU, Via Ponte Rosso 7. Vlaštita palata.

Dionička glavnica: K 120,000.000.—.

Pričuve: K 41,500.000.—.

Obavlja sve bankovne, burzovne i mjenjačne poslove najkulantnije.

Brzojav: Živnostenska - Trst. — CENTRALA U PRAGU UTEMELJENA 1868. — Telefoni br.: 2157, 1075, 1085.

PODRUŽNICE: Beč, Brno, Budinjovice, Friedek-Místek, Karlobad, Královské Hradec, Igala, Klatovy, Kolin, Krakow, Lwów, Melnik, Mor.-Ostrava, Olomouc, Pardubice, Plzeň, Prostejov, Ruhohorberg | Tábor.

tada u jednim košljima i daščarama, bljedno i mučno. Mi poznamo samo povijest starija vremena, vadojuće inučne i privilegovane klase. Kad bi poznavao život razbaštinjenika i kod onih naroda, koji se ponose svojom kulturom iz preteklih vijekova, deštao bi se valjda zaključak, da je u njih bio život naroda beznadnji i fužniji, nego li što je bio kod nas. Kod nas je imao narod glagolsku knjigu. Kroz nju je dobita prva prosvjetna organizacija našeg naroda — vjerska — posebno obilježje. S njom su skopane neznavne zgodbe i srušni dogadjaji, ali kroz njih s'utimo probudjenje narodne misli, čutimo prve prigušene kuceaje srca naroda; one nas uvjeravaju, da su već naši pradjedovi duboko osjećali naše čežnje, naše bo'ove, naše hade; da sve to nije tek od jučer; da je naš narod već u najranijim dobarima udario onim puteši, kojim krčimo dariaš.

U kulturnoj povijesti ne igra kakvoća ideja onu uogu, koju imade u književnosti i umjetnosti. Ideje, koje preporadaju narode, opetuju se u povijesti, a vrijednost njihova nije sadržana u njihovoj suštini, u njihovoj unutarnjoj vrijednosti, već jedino u opsegu njihovog utjecaja na narod i u silama, koje pobudjuje u narodima. Ideja slobode nije sama po sebi uvišena: svoju vrijednost zadobiva u konkretnom slučaju, u borbi pojedinog naroda za slobodu. Takav predmet, u koji se je naš narod ugledao, bila je i naša glagolska knjiga. Njezina skromnost tu mači nam, zašto ju je narod tako zavolio; bila je staklo, a valjda je baš radi toga imala osobitu čar za narod, koji još nije cijenio vrijednost zlata. Samo tako je mogla da postane predmetom zajedničke ljubavi i privrženosti puka. Desle su se dakle takve prilike, da se moglo početi graditi i raditi na širokoj osnovi. Postojanjem razvojem mogao se je, prirodnim putem preporadjati naš narod, i da nije bio nepovoljni prilika, bila bi silna logika prirodne evolucije četjera preporadjanje do konačnog preporoda.

Za ovaj preporod bili su danji svi uvjeti. Vjerski je duh zaokupljavao sav narodni interes. Glagoljaški svećenici, nositelji ovih kulturnih nastojanja, imali su sreću, da ih previšoka ugledjenost nije odvajala od naroda. Izadio je iz naroda i radiše za narod. Velikim dijelom samouci, koji se, kao Šimun Klemenović u kasnije dobä, nijesu smatrali dostojanstvenima imenima „pisac“ pošto se nijesu učili „priještu pisati“ niti su primili nauku od pisca „nijedno slovo učiniti ni po čoviku nijednom“, živjeli su u ambijentu svog naroda, za kojega su radili prepisivajući velikim marom i rijetkom ljudjavljom knjige, više suradnici u dječokrugu naroda, nego li kritičari ili idejni glasnici tog društva.

Tako nije nikakvo čudo, da je glagolska knjiga silno utjecala na masu naroda. Ova je knjiga dala našemu čovjeku glavne pojmove o duševnom njezovom životu. Iskustva generacija, sakupljena u ovim knjigama, dala su njegovom umu sadržaj, osvijestila ga kao pojedinca i usavršila, da je postao čovjek. Kroz glagolsku je knjigu doznao naš čovjek, da imade vrijednota u životu, koje prelaze puki materijalizam tjelesnih potreba; ona ga je podigla nad dnevnom brigom za materijalno blagostanje; dala je našemu prostomu čovjeku sreću, što je mogla dati u srednjem vijeku vjera, koja je u to doba bila gotovo identična s pojmom kulture. Ali glagolska knjiga nije probudila samo pojedinca, ona nam je stvorila i narod. U doba, kad se je u vjersi iscrpljivao sav kulturni život čovječanstva, mora i nacionalizam da nosi vjersko obilježje. Zanimivo jest, da ovaj nacionalizam ne dolazi nesvesno do izražaja, kao u kasnijim vjerskim bojevima (u kasnije doba reformacije a. p. s'ovenacke, smatrao se narodni jezik što se upotrebljavao u knjigama, tek srestvoom za boje uspješnije širenje nove vjere) posve zaodjenut vjerskom rasprrom. Boj za glagolicu nije imao za naš vjerski značenja. Tu se nije radio o kakvoj

novoj vjeri, o kakvoj teološkoj prepirici, već se radi o nacionalnom pitanju, radilo se o jeziku glagoljiskih knjiga; nije se isticalo vjersko, već narodno pravo. Za šest stoljeća mladja slovenička reformacija nije imala liti izdaleka onako izrazitog narodnog karaktera, kao što ga je imao naš boj za glagoljicu. Književnost već u najstarije dobä. Posve je pokušala se desiti ovakvu raspru, što ju je izazvala rafinacija, nije bila uperena proti jeziku, u kojem su bile pisane knjige slovenačke reformacije, već jedino proti nauci kao takvoj. Jezikovne stečevine reformacije preživjele su protureformaciju, a da nijesu izazvali boj za jezik. U glagoljaštvu bio je baš jezik u mnenju sruštine i radi toga nosi već u ono mjesto dobo boj hrvatskog naroda u najsjirim sruštima obilježje nacionalnog boja; po obliku je dakle posve moderan. I dandanas pojavlja se nacionalizam kao skup težnja, koje su suštini narodnog posve indiferentne; pokazuju se ili kao zahtjev za nacionalizacijom kojekakve društvene ustanove, koji kakvog kulturnog cilja ili kao obrana tog nacionalnog atributa jednog materijalnog ili umstvenog posjeda. Vojska samu kao državnu instituciju dug vremena nije stajala u službi nacionalizma; danas traži narodnu vojsku; škoje su u srednjem vijeku u kasnijim dobamama bile svuda latinske, danas se traži narodnu školu; uprava je bila takodjer anacionalna, a danas je narodna samouprava jedan od glavnih poslušata različitih nacionalizma. Pojam nacionalizma mijenja svoj sadržaj prema pričikama i potrebama pojedinog doba. Posebne su prilike naših zemalja, u kojima se je skobilja slavenačka sa romanskim rasom, probudile kao čudan pojav preurđen jedan nacionalizam, koji je po svojem obliku, po svojem općenarodnom značenju preteča modernog nacionalizma.

(Nastaviti će se.)

KINO CRVENOG KRSTA
Ulica Sergija broj 34.

Današnji raspored

Dugme sa oniksem

detektivski film u 4 čina

Pistolovina

slavnoga Joe Deeb

Početak:

3:30, 5:10, i 6:30.

Ulagne cijene za ovaj film
I. mjesto K1·20; II. mjesto

Uči se može kod svake slike

Ravnateljstvo si pridržaje pravom promjeniti raspored.

Prodaje se kuća

sa inim udobnoštim i vrlo lijepom položajem za tisuću kruna. Josip Modrus Šišanska ulica na Buzol 144.

Cetiri g

Danas na vješto je s naše strane bio isplaćen prva tragedija čovječjih bjeći.

Nakon umoranja iznedju arhiva, strogo pregovaranja nis arhiji, išlo, i posklona da ustupi biloč srpskoj vlasti. Dosljed 1914. neprijatelj

Jasno je bilo niči samo na t u grožnjicavim gurno očekivalo strani Njemačka. No veoma je m skovodja i krun dimenzije zauze proždrijeti neumjetnik većim spokojno vršili se teška oluja.

Austro-Ugarski kasnije još i država, koje s Evropi središnjim velesila što je Australski i Američki uslijed a njezino je mje

Središnje voj bogate i prsvijet, te je pris koji, kad bi im značio veliki državu, nego i Ustrojivši ukraj zavadiše Ukraj uzroči takav ne da se ne zna da ni ko s kojim za jedinu od svakog, koji po u tom općem nprisili srednju i Rusiju. Na Srbiju i Crnu Beliju i veliki Italijani prodru

Sporazum zapošeo je Par njegova gospodarsko iscrpivo vrelo bilo rat. Glavno je gdje su se bave da u gigantsko mogla nakon spremu onoj nima!), mir, koji je ujvijek potičući i dra mazdom radi

No ko štvenije taj rat tako ih je isto vršiti.

Ustupom ratu novi smjer radi toga, da rata mora mjesec jednog naroda, i otvori Sredstvo za tciatov javnog sruština više težnja. Besavjesni je jestio ovoj ili a posjednicu n nedužni, koji to tako bilo. Pinače bi postavili civilizacije i kulturni Rimljani turnih Rimljana.

Mir u BiH učvrstio želju sklopiti zadovoljstvo himbenih namjena.

Razvoj ja već otklanja o

Tužnim srcem javljaju potpisani, da je gospodin

Josip Stok

c. kr. oražnički stražmeštar

preminuo jučer, 23. t. mja., u 7 sati na večer, u 37. godini svog života.

Smrtni ostaci milog pokojnika sahranit će se danas, četvrtak dne 25., u 6 sati poslije pôdne na groblju c. i kr. mornarice. Povorka će krenut sa kapele groblja c. kr. mornarice.

Pula, dne 29. srpnja 1918.

Antonija Stok rođ. Franca, majka,

Ivan, Andrija, Antun i Marija, braća i sestre.

Petar Franca, stric.

Ana Franca, tetka.

Kreditno i eskomptno društvo

Pula trg Custozza 45

prima u pohranu novac uz najviši mogući kamatnjak, te isplaćuje uloške po dogovoru, bez obzira na ratno doba u svakoj visini.

Uredovni satovi srušni od 4 do 5 po podne.

Razredna lutrija.

Srećke 3. razreda 10. državne razreda lutrije mogu se dignuti do uključivo 1. augusta kod tvrtke Jos. Krmpotić, to od 3—12 sati opodne u filijalci, ulicu Fran Ferdinand 3 te od 3—6 sati večer centrali trg Custozza 1. Tko nedigne sreću do 10. augusta, izgubiti će pravo na daljnju igru.